

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky:	Bc. et Bc. Josef VACEK
Téma práce:	Constitutio Criminalis Josephina a jeho vliv na rozhodovací praxi Apelačního soudu: Sexuální delikty v letech 1687-1727
Rozsah práce:	244 442 znaků (88 stran textu)
Datum odevzdání práce:	25. 4. 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomant se ve své práci zaměřil na raně novověké české právní dějiny, konkrétně na trestní právo na sklonku 17. a počátku 18. století. Právě toto období patří k tradičně opomíjeným periodám, když právněhistorické bádání se v Čechách věnuje spíše starším, nebo naopak podstatně novějším časovým úsekům. Z tohoto pohledu lze tedy jeho pokus o podrobnější analýzu normativní úpravy i reálné trestněprávní praxe v době vlády Leopolda I., Josefa I. a Karla VI. považovat za velmi aktuální, mimo jiné i v kontextu nedávno vydané publikace prof. Malého (Tři studie o trestním právu v českých zemích v 17. a v první polovině 18. století). Tu autor ve své práci reflektuje, avšak jeho bádání je mnohem cíleněji zaměřené, a tím pádem je také jeho výklad podstatně detailnější.

Jistou míru aktuálnosti lze ostatně spatřovat v tom, že autorem sledovaná skupina sexuálních deliktů je nepochybně zaznamenatelná i v současné době, byť lze doufat, že přinejmenším některé z nich se v průběhu času marginalizovaly.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Aby bylo možné zvolené téma smyslupně zpracovat, musí být základem rozsáhlá rešerše v dobových pramenech nejen normativní, ale především pragmatické povahy. Tento požadavek naplnil autor měrou vrchovatou, když svou analýzu opřel o komplexní prostudování 26 časově relevantních tzv. ortelových knih pražského Apelačního soudu, obsahujících řádově více než 10 000 rozhodnutí této klíčové justiční instituce raného novověku. Z nich autor vy excerpoval obsahově relevantní kauzy a ty následně jednak kvantitativně vyhodnotil, jednak porovnal s řečí normativních pramenů, tedy v první řadě trestního zákoníku Josefa I., vydaného v roce 1707 (Constitutio Criminalis Josephina), dále pak též starších právních knih, tedy (nesankcionovaného) zpracování městského práva z pera Brikcího z Licska a za oficiální kodifikaci přijatých Koldínových Práv městských Království českého. Míra úsilí, které musel k dosažení tohoto cíle vyvinout, diametrálně překračuje standard diplomových prací v oboru právních dějin, bádání ve starších archivních pramenech je nadto nesmírně odborně náročné (již z důvodů paleografických) – v tomto ohledu diplomantovi nepochybně pomohlo vzdělání nabyté na jiných fakultách Univerzity Karlovy.

Metodicky je práce postavena velmi pestře – vedle zmíněného kvantitativního i kvalitativního rozboru soudobé judikatury je zapojena i metoda komparativní, když autor sleduje vliv vydání josefínského zákoníku na právní praxi a porovnává dikci zákona s přístupem odvolacího soudního orgánu, čili dává vedle sebe „law in books“ a „law in action“. Tento přístup je pro rozvíjení oboru právních dějin naprosto klíčový a přílišný důraz na normativní hledisko patří k častým výtkám, jež zaznívají z prostředí historie „neprávní“.

Už jen na okraj lze doplnit, že autor se ve snaze o úplné postihnutí tématu samozřejmě nezastavil u ortelových knih a základních zákoníků, ale podklady získával i v dalších archivních fondech (včetně zahraničních) a stejně tak i odborné literatuře, stejně tak české, jako cizojazyčné. Bez nadsázky lze tedy konstatovat, že co do metodologie, rozsahu zdrojů

a pečlivosti a hloubky zpracování by autorem předložený text obstál i jako součást práce dizertační.

3. Formální a systematické členění práce

Práce má nebývale rozsáhlý Úvod (s. 5–23), v němž autor podrobně – a příkladně – představil cíle, východiska, zdroje a metodologii své práce. V první kapitole (s. 24–51) autor vymezil šestici deliktů, jimž se rozhodl věnovat pozornost (cizoložství, bigamie, smilstvo, krvesmilstvo, znásilnění a sodomie), přičemž postupně v samostatných podkapitolách rozebral jejich právní zakotvení v Brikcího Právech městských, Koldínově „zákoníku“ a konečně hrdelním řádu Josefa I. Poslední krátká podkapitola je u každého deliktu pojata synteticky a snaží se v obecné rovině nastínit základní linii právního vývoje v souvislosti s tím kterým deliktem.

Druhá, rozsahem dominantní kapitola (s. 52–84) zkoumá reálnou rozhodovací praxi apelačního soudu. Po úvodním stručném pojednání o kompetencích tohoto tribunálu jsou opět jednotlivé podkapitoly věnovány výše vyjmenovaným šesti deliktům, přičemž jejich další struktura je sjednocená – po krátkém úvodu do trestní praxe následuje rozbor jednotlivých kauz z doby před vydáním josefínského zákoníku (1687–1707) a po něm (1707–1727). Autor pak obě uvedená období z pohledu rozhodovací praxe srovnává a snaží se zodpovědět otázku, nakolik byla nová právní úprava apelačními rady (a tím spíše prvoinstančními soudními orgány) skutečně reflektována. Zajímavá je podkapitola 3.8., která se drží této struktury, nezabývá se ale konkrétním deliktem, nýbrž otázkou postupu soudu v případech, kdy došlo k souběhu dvou či více zkoumaných deliktů.

Třetí, naopak velmi stručná kapitola (s. 85–88) představuje stručné shrnutí problematiky a zhodnocení výsledků a do jisté míry je ouverturou k následujícímu Závěru (s. 89–92), s nímž mohla být po mém soudu klidně spojena.

Celkově lze říci, že struktura práce je promyšlená a autor se důsledně snaží se jí držet. Pro futuro (například pro případ publikace této práce, nebo jejího rozšíření v rámci studia doktorského) dávám ovšem do úvahy, zda by přeci jen přehlednosti zpracování neprospělo, kdyby normativní a judikatorní část nebyly rozděleny do samostatných kapitol (což poněkud oslabuje vazbu mezi nimi) a členění práce se primárně přizpůsobilo systematické deliktů (tedy o každém deliktu by byla zpracována samostatná kapitola, v níž by byla rozebrána ustanovení právních knih a zákoníků, dále rozhodovací praxe a ihned by došlo k jejich porovnání a dílčí konkluzi).

Z hlediska formálního naplňuje práce veškeré možné požadavky, rozsah použitých zdrojů je nebývale široký, jejich citace provedené lege artis. Také průběžná práce se zdroji je na vynikající úrovni, o čemž svědčí ne méně než 427 (!) poznámek pod čarou. Formátování textu je pečlivé a neobjevují se ani nedostatky rázu typografického. Opět jen in margine lze vznést drobnou námitku, že obsah práce by měl věrně kopírovat její strukturu, jsou v něm ale zachyceny pouze podkapitoly druhého řádu, zatímco podkapitoly řádu třetího jsou již formátováním odděleny pouze v textu samém.

4. Vyjádření k práci

Celkově lze předloženou práci hodnotit jako mimořádně zdařilou a metodicky vyzrálou sondu do raně novověké trestní praxe. Další rozpracování a knižní vydání textu se mi z hlediska rozvoje právněhistorického bádání nad dosud jen nedostatečně poznaným pobělohorským obdobím jeví více než žádoucí.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Jakkoliv jsou cíle práce v jejím Úvodu na první pohled vytýčeny dosti ambiciózně, není pochyb o tom, že se je autorovi díky mimořádně pečlivé archivní rešerši podařilo naplnit.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Autor výsledky své práce s vedoucím průběžně konzultoval, to ale nic nemění na tom, že je jeho text výsledkem zcela samostatné vědecké práce. Provedená kontrola nezavdává příčinu k podezření, že by text nebyl jeho autorským dílem, navíc dané téma je dosavadní literaturou tak málo reflektované, že autor prakticky ani neměl šanci plagiovat.
Logická stavba práce	Ačkoliv byla výše nadnesena možnost jiného systematického uchopení látky, není sporu o tom, že i v předložené podobě je práce logicky strukturovaná a přehledná.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Mimořádně kvalitní po všech stránkách, práce je zcela nadstandardní jak z hlediska rozsahu použitých zdrojů (ohromující je především množství prostudovaného archivního materiálu), tak způsobu jejich zpracování.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Vzhledem k tomu, že se autor zaměřil na poměrně velmi specifické téma, lze hloubku jeho analýzy považovat za více než uspokojivou.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Formální úprava je bezvadná, přílohy (s. 108–114) práci vhodně dokreslují. Pro případ pozdějšího vydání práce tiskem lze doporučit rozšíření příloh a případně též kvantitativního, resp. kvalitativního vyhodnocení právní praxe prostřednictvím vhodně zvolených grafů, jejichž absence ale kvalitu práce v žádném případě nesnižuje.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce je psána erudovaně, velmi kvalitním odborným jazykem, stylistické, gramatické a pravopisné chyby se prakticky nevyskytují.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

K práci nemám závažných připomínek, v rámci obhajoby navrhuji, aby diplomant nastínil svou představu o dalším možném postupu bádání, které by mohlo vést k zpřístupnění problematiky odborné veřejnosti formou monografie.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Rozhodně doporučuji k ústní obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně

V Praze dne 4. 5. 2019

vedoucí diplomové práce